

Cesta k storočnici (1): Povolanie, misia a charizma

V tomto období prípravy na storočnicu, ktoré sme začali s regionálnymi zhromaždeniami, nás Prelát vyzýva uvažovať nad identitou, históriou a misiou Opus Dei. Cieľom tejto série je prehĺbiť chápanie charizmy prostredníctvom jedného z jej základných aspektov:

posväcovania práce. Tento prvý článok skúma špecifickosť Diela v rámci Cirkvi a rozvíja koncept povolania a poslania v kontexte bežného života.

10.10.2024

Zhrnutie článku

V článku sa predstavujú koncepty povolania a misie, aby sme mohli uvažovať o Božích plánoch pre každého jednotlivca. Predstavuje sa povolanie svätého Josemaríu a poslanie Diela, pričom sa zdôrazňuje jeho teologicko-ekleziálny rámec. Čitateľ je vedený k tomu, aby rozpoznal, že kázanie svätého Josemaríu hovorí o povolání a poslaní v kontexte práce a každodenného života, a potom z toho vyvodzuje závery.

Postupne sa snažíme upresniť predmet poslania tohto nového diela, ktorým je Opus Dei, a pýtame sa, prečo ho Pán chcel a inšpiroval, pričom sa odvolávame najmä na texty svätého Josemaríu.

Snaha článku je zamerať sa na špecifickosť Diela v rámci univerzálnej misie Cirkvi Ježiša Krista. Uznáva sa, že v samotnom jadre misie nového diela sa nachádza konkrétna vízia práce ako reality, ktorá môže byť posvätená a ktorá posväcuje.

Článok otvára témy, ktoré sa budú ďalej rozvíjať v nasledujúcich kapitolách, aby ukázal, že mnohé črty ducha Diela, ktoré poznáme a žijeme, vychádzajú z tejto ľudskej a božskej centrálnej hodnoty práce.

Čitateľ si môže sám vyvodiť záver, že povolanie do Diela si vyžaduje jasné volanie k práci a túžbu pracovať v Kristovi.

Na záver sa uvádza, že misia predchádza inštitúcii a že misia Opus Dei by v zásade mohla byť kompatibilná s rôznymi inštitucionálnymi formami, pokiaľ jej

umožnia plniť špecifické poslanie, ktoré prijala od Boha.

1. Povolanie, misia a charizma

Na počiatku bolo Slovo. Všetko bolo stvorené v Slove a skrze Slovo. Boh povoláva do bytia všetko, čo existuje.

Plodný Boží život je životom medziľudských vzťahov. Božie cesty – tvorenie a ukončenie – majú za cieľ osobné bytie: Otec splodzuje Syna, z Otca a Syna vychádza Duch Svätý. Keď Boh tvorí, koná podľa tej istej logiky: chce mať pred sebou osobné bytosti podľa vzoru Syna a z lásky. Ak Boh povoláva k existencii celý vesmír, je to preto, že chce osobné bytosti, ktoré budú mať účasť na jeho živote: slobodné bytosti, ktoré ho budú môcť poznať a milovať.

Takže, v istom zmysle, celý svet je výsledkom povolania. Každý z nás bol osobne povolaný k existencii: s vlastnou tvárou, s vlastným hlasom, s farbou svojich očí. Každý z nás so svojim vlastným "ja" pred Božím "ty". Preto Boh chcel svet a stvoril ho: pretože myslel na každého z nás.

Povolanie: od strachu k radosti

Slovo povolanie je slovo dôverné, otcovské. Nie je to vzdialené slovo, ale blízke, slovo adresované všetkým. Slovo, ktoré odhaľuje, volá a pozýva. V skutočnosti je celá história spásy neustálou históriou povolaní, nepretržitých volaní, ktoré Boh smeruje v čase a priestore k mužom a ženám z rôznych miest a historických období: k vládcom aj obyčajným ľuďom, k celým mestám, národom a pokoleniam.

Kázanie svätého Josemaríu nás približuje k pojmu povolania, ukazujúc nám jeho veľkosť a

univerzálnosť. Zakladateľ Opus Dei prispel k tomu, že sa o povolání začalo hovoriť v časoch, pred Druhým vatikánskym koncilom, keď sa tento pojem možno chápal príliš obmedzene. Takto obnovil učenie mnohých svätých a znovu jasne hovoril o povolání ako o niečom, čo je spoločné pre všetkých ľudí.

Stretnúť sa s pojmom povolanie v bodoch Cesty a v homíliách svätého Josemaríu mohlo spočiatku vyvolať určitú mieru prekvapenia, možno aj strach. No hneď potom priniesol radosť, keď sme si uvedomili, že kontext, v ktorom o ňom hovoril, bola obyčajná každodennosť: štúdium a práca, priateľstvá a rodina, kultúrne záľuby a všetky profesie... Takto chápané povolanie osvetľovalo a dodávalo význam tomu, čo sa na prvý pohľad zdalo bezvýznamné. Vďaka tomuto posolstvu svätého Josemaríu sa slovo povolanie pre mnohých mužov a ženy stalo

blízkym, otcovským a dostupným pojmom.

„Povolanie zapalauje svetlo, ktoré nám umožňuje spoznať zmysel našej existencie. Znamená presvedčať sa vo svetle viery o príčine našej pozemskej skutočnosti. Naš život, terajší, minulý i ten budúci získava nový význam, získava hĺbku, o ktorej sme predtým ani netušili. Všetky veci a udalosti teraz zaujímajú svoje pravé miesto: chápeme, kam nás chce Pán viesť a cítime sa byť akoby unášaní úlohou, ktorá sa nám zveruje.“ (*Ísť s Kristom*, č. 45).

Nikto nie je vyčlenený

Mnohých ľudí, ktorí počúvali kázne svätého Josemaríu, prekvapila a nadchla jeho dôraznosť v tom, že na odpoveď na Božie volanie nie je vždy potrebné meniť svoje postavenie vo svete, prácu či bežné rodinné okolnosti. Toto volanie totiž zaznieva práve tam, v bežnom kontexte života

moderného muža alebo ženy.

Prichádza možno nečakane, možno v momente, keď máš práve v rukách svoje pracovné nástroje.

Spôsob, akým svätý Josemaría hovoril o povolani, bol zakorenený v hlbokom biblickom základe a presne definoval konkrétnu hodnotu všeobecného teologického pojmu: Boh volá každého človeka, aby ho spoznal a miloval. Všetci dostávame povolanie stotožniť sa s jeho Synom a mať účasť na jeho Duchu. Preto existujeme; všetci, bez výnimky: zdraví aj chorí, bohatí aj chudobní, manuálni pracovníci aj intelektuáli, tí s mnohými talentmi aj tí s menšími schopnosťami pre určité činnosti.

Povolanie, ktoré spočíva v poznaní a milovaní nášho Stvoriteľa, v podobaní sa jeho Synovi, ktorý sa stal človekom, pretože sme boli stvorení v Kristovi, má svoje meno: je to povolanie k svätosti, teda k účasti na

Božom živote, lebo on jediný je svätý. Každý človek toto povolanie dostáva, či už je súčasťou Božieho ľudu, Cirkvi, alebo je k nej len nasmerovaný, aj keď ju zatiaľ nepozná. Boh volá všetkých, nikoho nevyklučuje, aby sa zúčastnili na jeho živote. Kristus Ježiš preliat svoju krv, zomrel na kríži a vstal z mŕtvych, aby naše Božie synovstvo, ktoré bolo hriechom zatienené a takmer stratené, mohlo byť v ňom obnovené.

Keď však Boh volá, vždy to súvisí s určitým poslaním, s úlohou, ktorú chce zveriť. Vidíme to jasne v dejinách spásy. Boh oslovuje každého človeka: choď, urob toto; konaj, ako ťa naučím; opusti túto zem; hovor v mojom mene; choď na miesto, ktoré ti ukážem... Skoro akoby hovoril: „Ja som ťa na toto stvoril!“ V skutočnosti by sme mohli povedať, že všetky tieto konkrétne misie sú naplnením pôvodného poslania, ktoré Stvoriteľ zveril ľudstvu v Knihe Genezis: „Boh

vzal človeka a umiestnil ho do záhrady Eden, aby ju obrábal a strážil“ (Gn 2,15).

Univerzálnemu povolaniu k svätosti zodpovedá rovnako univerzálna misia: pretvoriť sa na obraz Syna, aby sme milovali bratskou a synovskou láskou a odmietali skutky hriechu. Pretvoriť sa na Syna znamená zúčastniť sa na jeho poslaní, teda priniesť späť do poriadku svet, ktorý bol narušený hriechmi ľudí, a priviesť ho späť k Otcovi v Duchu Svätom. Takéto poslanie navyše zahŕňa aj dejiny. Ak povolanie vyžaduje konkrétnu odpoveď, naplnenie misie sa uskutočňuje skôr historicky: tým, že sa stávame tým, kým máme byť, a premieňame svet tak, aby sa stal tým, čím ho Boh vždy chcel mať.

Jedna špecifická misia Cirkvi

Sám Boh, keď stvoril svet, otvoril dejiny možnosti prijatia misií. Je to

misia Slova, ktoré Otec poslal na svet, aby prijalo ľudskú prirodzenosť, dovŕšilo stvorenie a vykúpilo človeka z hriechu, navracajúc mu plnú dôstojnosť syna v Synovi. Je to misia Ducha Svätého, ktorého posielajú Otec a Syn do sveta a do dejín, aby veriacich pretváral na obraz Syna a zjednotil ich v Kristovom tele. Cirkev Ježiša Krista sa zrodila z týchto dvoch misií a je ich predĺžením v dejinách (porov. Druhý vatikánsky koncil, *Lumen gentium*, č. 2-4). Celá Cirkev je povolaná a poslaná: povolaná kázaním Božieho kráľovstva Ježišom a po jeho Zmŕtvychvstaní poslaná do všetkých národov, aby učila evanjelium a krstila ich v mene Otca, Syna a Ducha Svätého.

Cirkev existuje a žije pre toto poslanie, a tejto úlohe sa venujú rôzne misie, ktoré Duch Svätý vzbudzuje počas dejín. Tak ako sú rôzne a krásne kvety na zemi, také

rôzne a krásne sú misie, ktoré Boh zveril toľkým svätcom a sväticiam, nespočetným kresťanským komunitám, laikom a kňazom, rehoľníkom a rehoľníčkam: misie, ktoré prispeli a naďalej prispievajú k jedinej *missio Ecclesiae*.

„Pánova záhrada má nielen ruže mučeníkov, ale aj ľalie panien, brečtany manželov a fialky vdov. Jedným slovom, moji drahí, nech v žiadnom stave života ľudia nepochybujú o svojom povolaní: Kristus zomrel za všetkých. S úplnou pravdou bolo o ňom napísané: ‚Chce, aby boli všetci ľudia spasení a poznali pravdu‘ (1 Tim 2,4)” (sv. Augustín, *Kázeň 304*, 3, 2).

Keď poznáme život svätého Josemaríu a počúvame jeho kázanie, chápeme, že aj on dostal od Boha – v Cirkvi a s Cirkvou – špecifickú misiu. Keď Magistérium vyhlásilo jeho svätosť a uviedlo ho ako príklad,

uznalo tým misiu, ktorú dostal svätý Josemaría, ako súčasť samotnej misie Cirkvi.

Krátko po začiatku svojej kňazskej služby sa svätý Josemaría rozhodol dať názov misii, ktorú dostal od Boha, aby ju jeho duchovní synovia a dcéry mohli pokračovať v histórii: Opus Dei, Božie dielo, *operatio Dei*. Zdôrazňujúc Božiu iniciatívu, začal o nej hovoriť ako o novom založení, pričom označil 2. október 1928 ako „deň, keď Pán založil svoje Dielo“ (*Apuntes íntimos*, č. 306, 2. október 1931).

Nech je misia inšpirovaná Duchom Svätým v dejinách ľudí akokoľvek rozsiahla a všeobecná – a misia Opus Dei taká určite je, až do tej miery, že ju svätý Josemaría opísal ako more bez brehov – každé nové založenie bude vždy mať osobitnú črtu, ktorá odôvodní jeho účel.

Hľadanie tejto osobitnej črty, špecifickosti misie alebo nového založenia, neznamená oddeliť ju od iných iniciatív inšpirovaných Duchom Svätým, ale skôr ju lepšie spoznať. Preto špecifickosť Opus Dei nemožno definovať v kontraste s tým, čo robia alebo nerobia iní, vyzdvihujúc rozdiely alebo rozdeľujúc pole pôsobnosti. Špecifickosť tých, ktorí pracujú v Pánovej vinici, má byť zdôraznená tak, že nikdy nestratíme zo zreteľa jedinú misiu celej Cirkvi, v duchu jednoty, ktorá hľadá spoločenstvo.

V každom novom založení existuje citlivý vzťah medzi špecifickosťou a tradíciou, medzi tým, čo je alebo sa zdá byť nové, a tým, čo v kresťanskom posolstve musí nevyhnutne zostať rovnaké. Existujú úlohy, ktoré Cirkev vo svojom živote a tradícii uznáva za nevyhnutné pre misiu, ktorú prijala od Krista. Napríklad: povzbudzovať Boží ľud k

svätosti a stotožneniu sa s Ježišom Kristom, učiť všetkých osobnému a synovskému vzťahu s Bohom, umiestniť Eucharistiú do centra života veriacich, podporovať disponibilitu kňazov vysluhovať sviatosť pokánia, udeľovať sviatosť tak, aby boli prijímané s úžitkom, pripomínať všetkým pokrsteným, že sú apoštolmi vo svete, ktorý potrebuje reevanjelizáciu, šíriť učenia pastierov, koncilov a osobitne rímskeho pápeža...

Ako chápať vieru, ktorú svätý Josemaría prežíval pred storočím, keď začínal Opus Dei, a ako on sám pochopil novotu, ktorú Opus Dei prinášalo?

S týmto zámerom chceme počas týchto rokov pred stým výročím založenia Opus Dei (1928–2028) znovu prečítať a hlbšie sa venovať niektorým prvkom špecifickosti, ktoré charakterizujú jeho misiu, a

znovu preskúmať charizmy, ktoré Boh udelil a neustále udeľuje jeho členom, aby sa táto misia naplnila.

„Usmerniť svet k Bohu prostredníctvom práce“

Mnoho textov svätého Josemariu hovorí o cieľoch nového založenia. Sú to ciele na prvý pohľad všeobecné, pretože prispievajú, ako by mali, k všeobecnému dobru Cirkvi, k posväcovaniu duší a ku kresťanskej premene sveta. A predsa sú to ciele, ktoré smerujú k špecifickej, osobitnej misii, ktorá osvetľuje celý život tých, ktorí prijímajú toto Božie povolanie. Túto misiu by sme mohli vyjadriť napríklad týmito slovami: „Usmerniť svet k Bohu prostredníctvom práce“; alebo: „Premeniť pozemské skutočnosti a na ich vrchol položiť Kristov kríž, aby boli všetky ľudské činnosti očistené od hriechu, posvätené zvnútra a prijali Kristovu podobu“. V tejto misii, ako to

upresňuje svätý Josemaría, členovia Diela „posvätia seba, posvätia druhých a posvätia samotný svet“. K tejto misii prispievajú kňazi aj laici, ale s danou členitosťou: prví by mali slúžiť najmä tým druhým, pretože táto misia priamo a bezprostredne oslovuje veriacich laikov (porov. Druhý vatikánsky koncil, *Lumen gentium*, č. 31, 36).

„To je tajomstvo svätosti, o ktorom kážem už toľko rokov: že Boh nás všetkých povoláva, aby sme ho napodobňovali; vás i mňa volá, aby sme — žijúc uprostred sveta, ako ľudia z ulice — postavili Krista, nášho Pána, na vrchol všetkých poctivých ľudských činností. Teraz budete ešte lepšie rozumieť tomu, že ak by niekto nemal rád prácu, ktorú má vykonávať, ak by sa naozajstne neangažoval v nejakej ušľachtilej pozemskej práci a tak ju posväcoval, ak by mu chýbalo zamestnanie, nikdy by neprenikol do

nadprirodzenej podstaty učenia, ktoré vám tu tento kňaz vysvetľuje, pretože by mu chýbala jedna základná a nevyhnutná podmienka: byť dobrým pracovníkom.“ (*Boží Priatelja*, č. 58).

Vzývanie v modlitbe *Preces* v *Opus Dei*, ktoré je určené na príhovornú modlitbu *Ad sanctum Iosephmariam, conditorem nostrum*, a ktoré má v niekoľkých riadkoch zhrnúť podstatu jeho posolstva, dáva centrálné miesto posväcovaniu práce, pričom zdôrazňuje jej apoštolskú a misionársku dimenziu: *Intercede pro filiis tuis, ut fideles spirítui Operis Dei, laborem sanctificemus et animas Christo lucrifacere quaeramus.*

Okolo osi práce v Kristovi sa skutočne zdajú krúžiť všetky ostatné aspekty kresťanskej perspektívy, ktoré svätý Josemaría videl osvietené v novom založení, ktoré od neho Boh žiadal: možnosť nájsť Boha a hľadať

svätosť v bežnom živote; univerzálny rozsah povolania k svätosti; napodobňovanie skrytého života Ježiša a svätej rodiny z Nazareta; veľmi špeciálna úcta k osobe svätého Jozefa – remeselníka, pracovníka – až do tej miery, že členovia Diela obnovujú svoje začlenenie do Opus Dei počas jeho sviatku; Božie synovstvo ako účasť na misii Syna zmieriť všetky veci s Otcom skrze Ducha; apoštolát priateľstva a dôvery, ktorý sú členovia tejto inštitúcie povolaní vykonávať so svojimi pracovnými kolegami a v spoločenských vzťahoch; trvalosť Opus Dei, pokiaľ budú ľudia na zemi pracovať... Všetky tieto aspekty sú odrazmi základného svetla, ktorého ústredným bodom je nové pochopenie božskej dimenzie ľudskej práce.

Je špecifickosť jeho poslania, ako bolo načrtnuté vyššie, charizmou Opus Dei? Aký je vzťah medzi povolaním,

misiou a charizmou? V Písme a v dejinách Cirkvi má pojem charizma veľmi široký význam. Hlavne však odkazuje na „dar, ktorý Boh udeľuje na splnenie misie.“ V tomto zmysle dynamika povolania a misie predchádza pojem charizmy. Božie slovo povoláva, aby zverilo misiu; potom Boh udeľuje potrebné charizmy a dary na jeho vykonanie. Niekedy v bežnom jazyku používame slovo charizma aj na označenie daru alebo určitej spirituality, aby sme vyjadrili, že ide o dar Ducha, Božiu iniciatívu: Boh je ten, ktorý povoláva, udeľuje svoju milosť, pomáha a vedie, pričom otcovsky očakáva spoluprácu človeka.

„Keď Boh, náš Pán, plánuje nejaké dielo v prospech ľudí, najskôr myslí na osoby, ktoré použije ako nástroje... a udeľuje im vhodné milosti. Toto nadprirodzené presvedčenie o Božskosti diela nám napokon dá taký intenzívny

entuziazmus a lásku k Dielu, že sa budete cítiť nesmierne šťastní, keď sa obetujete, aby sa uskutočnilo“ (Instrucción, 19-III-1934, č. 48-49).

Boh udeľuje ľuďom milosť a charizmy Ducha, aby splnili poslanie, ku ktorému sme všetci povolani: byť svätí a stotožniť sa s Kristom. Tým, ktorých povoláva k špecifickému poslaniu, k určitému pastoračnému cieľu v Cirkvi, Boh udeľuje vhodné dary a charizmy na jeho vykonanie. Aby sme rozpoznali konkrétnu charizmu nového založenia, a teda aj charizmu Opus Dei, je potrebné zamyslieť sa nad jeho poslaním, tak ako ho načrtol jeho zakladateľ.

Netreba tiež zabúdať, že poslanie Opus Dei predchádza jeho zriadeniu. V zásade je toto poslanie zlučiteľné s rôznymi kánonickými inštitucionálnymi formami, či už súčasnými, alebo budúcimi, pokiaľ

umožňujú uskutočniť to, čo Boh požadoval od jeho zakladateľa: hľadať svätosť a plnosť Božieho synovstva uprostred sveta prostredníctvom vykonávania bežnej práce, usmerňovať všetky ľudské činnosti k Bohu a transformovať ich, aby nadobudli *forma Christi*.

Napokon, pochopiť a prehĺbiť misiu Opus Dei je úloha, ktorá je do istej miery nevyčerpatelná, jednoducho preto, že ide o autentický teologický fakt, ktorého autorom je Boh. Toto poslanie je otvorené v dejinách a je podporované tvorivým Duchom Svätým, a preto je schopné formovať rôzne epochy a situácie: ide o charizmu, ktorá sa v priebehu dejín bude stelesňovať v mnohých osobách v rozmanitých podmienkach. Pneumatologická dimenzia poslania spôsobuje, že spôsob bytia a života tých, ktorí ho uskutočňujú, možno skôr definovať ako *ducha* než ako

literu. Preto má Opus Dei ducha,
ducha Diela.

Prehlbovanie zmyslu tohto poslania
a ducha, tak ako ho vnímal svätý
Josemaría vo svojej osobnej meditácii
a ako ho odovzdával vo svojej kázni,
bude predmetom ďalšieho článku.

Túto sériu koordinuje prof. Giuseppe
Tanzella-Nitti. Spolupracuje na nej aj
viacero ďalších spoluautorov, z
ktorých niektorí sú profesormi a
profesorkami Pápežskej univerzity
Santa Croce v Ríme.
